

A
„KÖZÉPSZINTŰ ÁLLAMI ÉS FELEKEZETI
ISKOLÁK, TANÍTÓKÉPZŐK ÉS ÁRVAHÁZAK
1869-1949”

című

III. Kárpát-medencei nemzetközi
tudományos konferencia
szervezői:

a Selye János Egyetem
Református Teológiai Kara,

a Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Református Tanárképző Kara,

BABEŞ-BOLYAI
TUDOMÁNYEGYETEM

a MTA VETB
Neveléstudományi – Magyarorsággutató
Munkabizottsága,

a Kodolányi János Egyetem,

a Százak Tanácsa.

„A magyar kultúra él,
s mikor a magyar kultúra védi életét,
ezzel előharcosa az emberiség új kultúrájának.”

(Móricz Zsigmond)

„Te pedig azokat szóljad,
amik az egészséges tudományhoz illenek.”
(Tituszhoz írott levél 2,1)

MEGHÍVÓ

a

„KÖZÉPSZINTŰ ÁLLAMI ÉS FELEKEZETI
ISKOLÁK, TANÍTÓKÉPZŐK ÉS ÁRVAHÁZAK
1869-1949”

című

III. Kárpát-medencei nemzetközi
tudományos konferenciára.

A rendezvény időpontja:
2019. március 20.

A rendezvény helyszíne:
Selye János Egyetem Református Teológiai Kara,
Révkomárom, Vársor utca, Tiszti Pavilon épülete

PROGRAM, 2019. március 20.		
8.30 – 9.30	Regisztráció	A regisztráció időtartama alatt Petényi Katalin-Kabay Barna: Szép magyar ének film vetítése
9.30 – 9.45	Megnyitó és köszöntő	Lévai Attila a SJE RTK dékánja, Juhász György a SJE rektora
PLENÁRIS PROGRAM Vezető: Kováts – Németh Mária		
9.45 – 10.05	Szabó Péter	Szervezetfejlesztés és pedagógikum a mai felsőoktatásban
10.05 – 10.25	Orosz Ildikó	Az oktatás megtartó ereje a Kárpát-medencében
10. 25 – 10.50	Lukács Olga	Az erdélyi református kollégiumok harca a megmaradásért a két világháború között
10. 50 – 11.05	Kávészünet	
11. 05 – 11.25	Bábosik István	Értékkeremtés az iskolában – a konstruktív életvezetés megalapozása
11. 25 – 11.55	Béres József	Szép magyar ének
11. 55 – 12.15	Lévai Attila	Református felsőoktatás a Felvidéken a 20. században
Ebéd: 12. 15 – 13.00		
SZEKCIÓ ÜLÉSEK: 13.00 – 16.30		

Oktatáspolitikai – kisebbségi nyelv Szekcióvezető: Szabó Péter		
13.00 – 13.15	Somogyi Alfréd	„Törvénybe zárt nyelv 1879-ben és 2019-ben”
13.15 – 13.30	Püsök Sarolta	Női lelkészek képzése Kolozsváron
13.30 – 13.45	Bordás Sándor	Történelmi traumáink a határon túli magyarság mindennapjaiban
13.45 – 14.00	Nagy Péter Tibor	Vallási kisebbségek középiskolai eredményessége a dualista Magyarországon
14.00 – 14.15	Darai Lajos Mihály	Magyar alkotmányos oktatás
14.15 – 15.00	Hozzászólások	
15.00 – 15.15	Kávészünet	
Szekcióvezető: Somogyi Alfréd		
15.15 – 15.30	Gyurgyík László	A (cseh)szlovákiai magyarság demográfiai változásai 1950 és 2011 között - különös tekintettel a magyarság műveltségi szintjének alakulására
15.30 – 15.45	Petheő Attila	A magyar református és állami iskolák helyzete a két világháború közti Csehszlovákiában
15. 45 – 16.00	Hozzászólások	

Szociális gondoskodás – árvaházak		
Szekcióvezető: Tömösközi Ferenc		
13.00 – 13.15	Pálfi József	A nagyváradi református árvaház
13.15 – 13.30	Tölgyesi József	A balatonfüredi Erzsébet Szeretetház története (1870-1935)
13.30 – 13.45	Horváth Zoltán	Népfőiskolák Magyarországon 1949-ig
13.45 – 14.00	Ács Marianna	A Pécsi Református Nők Regnum Christianum Egyesület Nyári Pálné szeretetotthonának története
14.00 – 14.15	Lampert Bálint	Sopron első erdei iskolája
14.15 – 15.00	Hozzászólások	
15.00 – 15.15	Kávészünet	
Szekcióvezető: Tölgyesi József		
15.15 – 15.30	Tömösközi Ferenc	Kiskoszmályi árvaház története a kezdetektől 1945-ig
15.30 – 15.45	Szerencsés Magdolna	Nyékvárkony iskolatörténete
15.45 – 16.00	Kovács Ildikó	Az árvaházak tanulságai
16.00 – 16.15	Švec Dávid	Beretkei református árvaház
16.15 – 16.30	Vargáné Balázs Livia	Családsegítés napjainkban
16.30 – 16.45	Hozzászólások	

Iskolatörténet - tanítóképzés		
Szekcióvezető: Kováts-Németh Mária		
13.00 – 13.15	Kónya Péter	Az á. h. ev. Ker. Kollégium Tanítóképzője Eperjesen
13.15 – 13.30	Donáth Péter	Szemponatok a magyarországi tanítóképzők (tanítóképzés) 1918/1919. tanévének tanulmányozásához
13.30 – 13.45	Kónya Annamária	Az eperjesi királyi katolikus főgimnázium diáksága a 19. század utolsó harmadától 1918-ig
13.45 – 14.00	Muhi Béla	Tanítóképzés Zomborban
14.00 – 14.15	Sallai Éva	Polgárelles érvek az Eötvös Collegium szétverésénél (1948-1950)
14.15 – 15.00	Hozzászólások	
15.00 – 15.15	Kávészünet	
Szekcióvezető: Kónya Péter		
15.15 – 15.30	Keller Péter	Egy vidéki néptanító - Gárdonyi Géza - pedagógiája
15.30 – 15.45	Foltán László	Ne szégyelld, hogy van lelked
15.45 – 16.00	Agnieszka Barátka	Magyar középszintű iskolák vonzereje a XIX. sz. lengyel ifjúság körében
16.00 – 16.15	Kováts-Németh Mária	A győri tanítóképzés 1919-1949
16.15 – 16.30	Hozzászólások	

Iskolák és életutak		
Szekcióvezető: Szijártó István		
13.00 – 13.15	Kolumbán Vilmos József	Az egyházmegyei vizitációs jegyzőkönyvek iskolatörténeti forrásértéke (17–18. század)
13.15 – 13.30	Molnár Béla	A felekezeti és az állami tanítóképzők főbb jellemzői a dualizmus korában
13.30 – 13.45	Nemes-Wéber Zsófia	Magyar óvónőképzés alakulása 1868-tól 1949-ig
13.45 – 14.00	Almási Brigitta	Szalay István szerepe Pusztakengyel életében
14.00 – 14.15	Nyíri Csilla	A Pécsi Kereskedelmi Iskola tanulóinak társadalmi összetétele 1939 és 1949 között
14.15 – 15.00	Hozzászólások	
15.00 – 15.15	Kávészünet	
Szekcióvezető: Molnár Béla		
15.15 – 15.30	Németh Dóra Katalin	A debreceni fémipari iskola tantárgyrendszere a XX. század első felében
15.30 – 15.45	Mohr Szilárd	A második világháború a pécsi katolikus fiú- és leánygimnáziumokban
15.45 – 16.00	Paládi Renáta	Avgusztin Volosin személye és pedagógiai tevékenysége
16.00 – 16.15	Hozzászólások	

Módszertani kultúra		
Szekcióvezetők: Réthy Endréné		
13.00 – 13.15	Fóris-Ferenczi Rita	A tanterv- és tankönyvfejlesztés lehetőségei a romániai, kiemelten a magyar anyanyelvi oktatásban
13.15 – 13.30	Réthy Endréné	A gyermekközpontú pedagógia bölcsője Magyarországon: Vértess O. József: Ideges Gyermekek Alsó- és Középfokú Állami Intézete (1909-1920).
13.30 – 13.45	Pornói Imre	Magatartásformálás – Elmélet és gyakorlat a XX. század első felének iskoláiban
13.45 – 14.00	Molnár-Tamus Viktória	Zenei nevelés a debreceni református tanítóképzésben
14.00 – 14.15	Péter Éva	Seprődi János életútja, zene-pedagógusi tevékenysége
14.15 – 15.00	Hozzászólások	
15.00 – 15.15	Kávészünet	
Szekcióvezetők: Fóris-Ferenczi Rita		
15.15 – 15.30	Borbély Károly	A művészet helye az iskolában
15.30 – 15.45	Halász Margit	Klasszikusok tanításának lehetőségei
15.45 – 16.00	Rita Kattein-Pornói	Az Országos Magyar Falusi Tehetségmentés történetének komplexitása
16.15 – 16.30	Szabó Orsolya	Frim Jakab és Éltes Mátyás a sérült gyermekekért
16.30 – 16.45	Hozzászólások	

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁGA:

Elnök:

Mgr. Lévai Attila, PhD.
a Selye János Egyetem Református Teológiai Kar dékánja

Tagok:

Dr. h. c. Szabó Péter, PhD.
a Kodolányi János Egyetem rektora;
ThDr. Somogyi Alfréd, PhD.
a Selye János Egyetem Református Teológiai Kar dékánhelyettese;

Dr. Szijártó István
irodalomtörténész, a Százak Tanácsának elnöke;

Dr. habil Lukács Olga, PhD.
a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kar dékánja

Dr. Fóris-Ferenczi Rita, PhD.
a Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Pszichológia és Neveléstudományok Kar dékánhelyettese

Orosz Ildikó
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora,
a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke.

Muhi Béla,
a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesület alelnöke;

Dr. habil. Kováts-Németh Mária, CSc.
a Selye János Egyetem Református Teológiai Katának oktatója

A KONFERENCIA SZERVEZŐ BIZOTTSÁGA:

Elnök:

Dr. habil Kováts-Németh Mária, CSc.
egyetemi magántanár,
Selye János Egyetem Református Teológiai Kara

Tagok:

ThDr. Öllös Erzsébet
Dr. Fazekas István
Mgr. Tömösközi Ferenc, PhD.

A KONFERENCIA VÉDNÖKEI:

Dr. habil. Paed. Dr. Juhász György, PhD.
a Selye János Egyetem rektora

Dr. h. c. Szabó Péter, PhD.
a Kodolányi János Egyetem rektora

Plenáris ülés előadásai

Dr. h.c. Szabó Péter PhD, a Kodolányi János Egyetem rektora, a VTB NB elnöke: *Szervezetfejlesztés és pedagógikum a mai felsőoktatásban*

Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora *Az oktatás megtartó ereje a Kárpát-medencében*

Dr. habil Lukács Olga PhD, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem RTK dékánja: *Az erdélyi református kollégiumok harca a megmaradásért a két világháború között*

Az erdélyi tanügyi intézményrendszer az egyesült Romániába történő integrációja többéves folyamat, amely törvények és rendeletek előírása és életbeléptetése eredményeként valósult meg. A regionális integráció egybeesett a romániai különböző régiók oktatási rendszerének egységesítésével, s egyben az általános oktatási rendszer megreformálásával. Az előadásban bemutatjuk az 1918. december 1-jén bekövetkezett változást követő intézkedéseket, amelyek az egyházi oktatást, még az 1920. június 4-én aláírt trianoni békeszerződést megelőzően ellehetetlenítették. Bemutatásra kerülnek az 1918-1940 közötti állami intézkedések és azok az ádáz ellenállási kísérletek, amelyekkel az Erdélyi Református Egyházkerület iskoláinak védelmében tett.

Prof. Dr. Bábosik István DSc, Eötvös Loránd Tudományegyetem: *Értékteremtés az iskolában – a konstruktív életvezetés megalapozása*

Az Európai Unió távlati fejlesztési koncepciót tárgyaló dokumentumok alapján megállapítható, hogy a fejlesztési elképzelésekben stratégiai helyet kap a humán tényező. A kérdés, hogy a pedagógiai tevékenység során milyen konkrét érték születik. A válasz: a pedagógiai vagy nevelési érték az egyén konstruktív életvezetése. A konstruktív életvezetés olyan életvitel, amely szociálisan értékes, de egyénileg is eredményes.

Dr. Béres József igazgató, a Százak Tanácsa tagja: *Szép magyar ének*
A Szép magyar ének daloskönyv azért született, hogy elvigye a családokba, baráti társaságokba, közösségekbe az éneklés csodálatos örömét. A válogatás szép magyar énekeinkből: gyermekdalokból, népdalainkból, népies és zeneszerzői dalokból, görög- és római katolikus, illetve protestáns egyházi énekekből ölel fel egy csokorra valót. Szándékom a legkülönbözőbb alkalmakkor jól használható, gyakorlatias, széles forrásból merítő, igényes és színes énekeskönyv összeállítása volt. A dalszövegek mellett jól énekelhető hangnemben írott kottákat találunk, az énekeket hiteles, megbízható adatok és érdekes magyarázatok egészítik ki. A könyv a dalok címét és a magyarázatokat angolul is tartalmazza. Hiszem, hogy gazdag nemzeti zenekincsünk e darabkája minden hazánkfia számára éppúgy tárháza lehet a hasznos ismereteknek, mint forrása erőnek, jókedvnek, örömeink és szeretetnek. Kívánom, hogy minél többen megtapasztalják!

Mgr. Lévai Attila PhD, Selye János Egyetem, dékán: *Református felsőoktatás a Fehérvéken a 20. században*

Szekciók:

Oktatáspolitikai – kisebbségi nyelv

ThDr. Somogyi Alfréd, PhD. tanszékvezető, Selye János Egyetem: *„Törvénybe zárt nyelv 1879-ben és 2019-ben”*

Az 1879. évi XXVIII. törvénycikk, s az időben utána született nyelhasználati szabályozások összehasonlítása a 270/1995-ös, többször módosított szlovák államnyelvi törvényben foglaltakkal.

Dr. Püsök Sarolta adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: *Női lelkészek képzése Kolozsváron*

A 20. század elején az európai protestáns teológiai karokon sorra jelennek meg női hallgatók. 1916-ban Kolozsváron is beiratkozott az

első nő. A tanuláshoz való jogot heves viták előzték meg, de a vallásitanítástól a szószékig vezető út kapcsán is érdekes történet bontakozik ki, amelyet érdemes megismerni. A régi érvek és ellenérvek a jelenkor számára is hasznosak a lelkeszi pálya helyes értelmezéséhez.

Dr. Bordás Sándor PhD főiskolai tanár, Kodolányi János Egyetem:

Történelmi traumáink a határon túli magyarság mindennapjaiban

Az előadás egy három éves kutatás összehasonlításáról szól a magyar történelmi traumák feldolgozottsága/feldolgozatlansága szempontjából a magyarországi és a határontúli véleményformálók nyilatkozatai alapján. A határon túl nemcsak magyarokat, hanem szlovákokat, szerbeket, románokat, osztrákokat is megkérdeztünk. A kutatást a Kodolányi János Egyetem (akkor Főiskola) elnyert pályázata alapján valósítottuk meg. A pályázat projektvezetője Dr. Bordás Sándor PhD. volt.

Nagy Péter Tibor DSc, Wesley János Lelkészképző Főiskola:

Valási kisebbségek középiskolai eredményessége a dualista Magyarországon

A reprezentatív adatbázisok elemzése évtizedek óta - elsősorban Karády Viktor munkássága révén - forrásul szolgálnak az egyes felekezetek iskolai erőrendjének megítéléséhez, mely adatok - társadalmi háttérváltozókra kontrollálva is - a zsidók és unitáriusok mindenütt kimagasló eredményességét követő evangélikus előnyről, katolikus és református zömről és görögkatolikus, görögkeleti hátrányról tanúskodnak. A reprezentatív adatfelvétel - ha jól sikerül - katolikus többségű városok diákjainak tanulmányi eredményességét katolikusok, református többségű városok diákjainak tanulmányi eredményességét reformátusok adatai alapján tudja kiszámítani. Nem tud figyelmet fordítani arra a körülményre, hogy e gyakran többségi helyzetben lévő felekezetek diákjai más településeken természetesen kisebbségben vannak. Így azt a hipotézist sem tudja ellenőrizni, hogy e helyzetekben a kisebbségi diákok felekezetük országosan domináns mintázatának megfelelően viselkednek, vagy a kisebbségi mivolt felülírja a mintázatot. Az adatbázis, valamennyi dualizmuskori érettségiző elérhető adataiból – az elites08 elnevezésű európai program keretében – lehetővé teszi e kérdés megválaszolását, melyre az előadás fog sort keríteni.

Dr. Darai Lajos Mihály professzor e., Kodolányi János Egyetem:

Magyar alkotmányos oktatás

Térségünkben a polgári és gazdasági fejlődést a történelmi alkotmány keresztény eszmeisége által vezérelt oktatással érte el az állam, mert annak egyesítési elve hatékony együttélést teremtett. De ezt a szellemiséget az új nagyhatalmi célok elnyomták és az egységes gazdasági térséget feldarabolták. Az oktatás terén a hanyatlást enyhítette a hagyományyá erősödött korábbi gyakorlat folytatása, de megterhelte az új nemzetközi politikai viszony. A kiútkeresést a két világháború öröksége a közelmúltig akadályozta, de éppen a magas szintű oktatás miatt a térség és népei őrzik rangjukat és európai viszonylatban visszaveszik korábbi szerepüket. Eme alkotmány és az oktatás kapcsolatában pedig a főszerepet a középszintű oktatás innovatív ereje vitte.

Mgr. Gyurgyík László PhD, Selye János Egyetem:

A (cseh)szlovákiai magyarság demográfiai változásai 1950 és 2011 között - különös tekintettel a magyarság műveltségi szintjének alakulására

Az előadás a (cseh)szlovákiai magyar lakosság demográfiai összetételének alakulásával foglalkozik 1950 és 2011 között. A csehszlovák érában a második világháború utáni időszakban megtartott minden népszámlálás alkalmával rákérdeztek a lakosság nemzetiségi összetételére, az anyanyelv szerinti hovatartozására csak 3 alkalommal. (1970, 1980, 1991). Az 1993 óta független Szlovákiában két alkalommal (2001-ben és 2011-ben) került sor népszámlálásra. A lakosság nemzetiségi hovatartozása mellett az anyanyelvre is rákérdeztek. Ezen adatok tükrében vizsgáljuk meg a magyarság demográfiai változásait, illetve műveltségi szintjének alakulását, mely folyamatosan kedvezőtlenebb az országos trendeknél.

Petheő Attila PhD hallgató, Selye János Egyetem:

A magyar református és állami iskolák helyzete a két világháború közötti Csehszlovákiában

Előadásom célja, hogy megfigyelhessük az első világháború utáni csehszlovákiai magyar közélet alakulását, különös tekintettel a Református Keresztyén Egyház oktatásban való szerepvállalására. A korszak református közösségének helyzetét, a felvidéki helyzetet, illetve az oktatásügyet érintő lévai és pozsonyi zsinati határozatokat érintem. A kutatá-

som során a Sárospataki Református Lapok hasábjain található, a csehszlovákiai magyar nemzetrészt oktatói tevékenységével kapcsolatosan fellelhető híradásokat is ismertettem az 1923-as zsinatig bezárólag. A Trianon következményeként Csehszlovákiához csatolt Felvidéken tisztviselők, állami alkalmazottak, értelmiségiek zöme nem kapta meg a csehszlovák állampolgárságot. A kiutasítottak, illetve elmenekülők száma 102 ezer főre tehető 1920 végéig. A három református egyházmegye magyar többsége is sok helyütt vezető nélkül maradt. Kutatásommal a megvizsgált időszakban a református közösség tevékenységének nemzetartó szerepére, az oktatásban végzett munka nagyságára kívánok rámutatni. A dolgozatomban arra a tényre kívánok nagyobb figyelmet irányítani, hogy a Református Keresztény Egyház az első világháború utáni évek Csehszlovákiájának oktatásiügyében való szerepvállalásának köszönhetően hozzájárult ahhoz, hogy a magyar közélet fejlődhesen az új körülmények között is.

Szociális gondoskodás – árvaházak

Dr. Pálfi József, a Partiumi Keresztény Egyetem rektora: *A nagyváradi Református Árvaház*

A nagy példányszámú és nagy népszerűségnek örvendő képes naptárt 1926-ban hívta életre a nagyváradi árvaház vezetője és fenntartója, a Protestáns Jótékonyági Egylet. A július 1-jén tartott gyűlésen úgy határoztak, hogy az árvaház javára évente egy naptárt jelentetnek meg. A naptárt Csernák Béla Nagyvárad-Olaszi lelkipásztor és egyházkerületi főjegyző szerkesztette. Az ő javaslatára és előterjesztésére, még ebben az esztendőben, a soron következő közgyűlésen fogadtak el határozatot az egyházkerületi iratkeresztés megszervezésének tárgyában. Tanulmányunkban a Nagyváradi Árvaház, két világháború közötti történetét fogjuk bemutatni.

Dr. Tölgyesi József, a Neveléstörténet főszerkesztője: *A balatonfüredi Erzsébet Szeretetház története (1870-1935)*

Az Erzsébet Szeretetház - a ma Balatonfüredhez tartozó - Arácson jött létre minisztériumi és karitatív segítséggel. Ebben jelentős szerepe volt a

Füredhez kötődő Molnár Aladárnak (1839-1881), aki 1867-től Eötvös József munkatársaként dolgozott. Fő célja az árva és szegény gyerekek ellátása, gondozása, tanítása volt. Pedagógiai módszerként Pestalozzi nevelési elveit alkalmazták, amely igazodott a helyi gazdálkodási körülményekhez: a szőlőműveléshez és a gyümölcsstermesztéshez, amelyet szakszerűen oktattak a gyermekek számára. Eötvös javaslatára a tehetségesebb gyerekeket más otthonok számára nevelőnek képezték ki, és ezért az arácsi gondozási, nevelési, oktatási minta országossá válhatott. A szeretetházban lakó - élő gyermekek nemcsak az elemi népiskolát végezheték el, hanem tovább tanulhattak a helyi felső népiskolában, a vincellériskolában, majd 1906-tól a polgári iskolában. Az arácsi szeretetházról a korabeli sajtóban számos szakmai és közéleti célú híryanagy jelent meg. Rendszeresen jelentettek meg évkönyvet, a pedagógusai számos szaklapban publikálták írásaikat. 2020-ban, az alapítás 150. évfordulójára a Balatonfüred Városért Közalapítvány az intézet történetét bemutató könyvet jelentet meg.

Horváth Zoltán igazgató, AGORA Szombathely: *Népfőiskolák Magyarországon 1949-ig*

A skandináv mintára az 1910-es, 20-as években Magyarországon is megjelent népfőiskolák Klebelsberg Kunó, majd Hóman Bálint által meghatározott kulturális és oktatáspolitikai korszakban váltak meghatározóvá. Céljuk a paraszttársadalomhoz tartozó fiatalok iskolán kívüli nevelése volt, ugyanakkor szakmai végzettséget is kínált számukra. A közismereti tárgyak mellett a modern mezőgazdasági technológiákat, agrárismereteket is elsajátíthatták a résztvevők. Az 1940-es évekre már komoly bázissal rendelkező népfőiskolái hálózat 1949-re, az ideológiai váltás után jóidőre eltűnt. Az előadásban a magyar népfőiskolák, mint az iskola-rendszeren kívüli nevelési kísérletek történetét tekintem át 1949-ig.

Ács Marianna PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem: *A Pécsi Református Nők Regnum Christianum Egyesület Nyári Pálné szeretetotthonának története*

Az előadás célja, hogy megismertesse a Pécsi Református Nők Regnum Christianum Egyesület Nyári Pálné Szeretotthonának történetét. Az

árvaházat 1935-ben alapította az egyesület, melynek alapszabálya szerint is egyik legfőbb célja, (...) az egyház szegényeinek ügyét felkarolni, a keresztyén könyörülő szeretet munkáit mindenekkel szemben gyakorolni.” A Nyáry Pálné Szeretetotthonban elsősorban leányárvák ellátását végezték 1950-ig, az intézmény felszámolásáig. E szeretetotthon 15 éves történetén keresztül megmutatkozik a belmisszió hatására létrejött keresztyén egyesület tevékenysége, társadalmi missziója illetve annak ellehetetlenítése. Az előadó a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárának elsődleges forrásainak kritikai elemzésén valamint az oral history módszerével élve az érintettel készített interjú alapján mutatja be a református közösségek által felvállalt árvaellátás történetét.

Lampert Bálint doktorjelölt, Széchenyi István Egyetem AK: *Sopron első erdei iskolája*

Sopron első erdei iskolája 1918-ban nyitotta meg kapuit a Manningerházban. Az erdei házat dr. Manninger Vilmos sebész, a rákkutatás kezdeményezője adományozta Sopron szabad királyi városnak azzal a feltétellel, hogy ott édesapja emlékére iskolát létesítsenek gyógyászati céllal a tüdővészre hajlamos gyermekek számára. Előadásomban szeretném bemutatni az erdei iskolában folyó nevelő-oktató munkát és az erdei iskola házirendjét, amely alapján érthetővé válik, az erdei iskolák különleges szerepe a XX. század elején „a testi értékek megóvása, azok továbbfejlesztése” (Weszely, 1932 idézi Kovács-Németh, 2010:44) terén.

Mgr. Tömösközi Ferenc PhD, kutató, Selye János Egyetem:

Kiskoszmályi árvaház története a kezdetektől 1945-ig

A kiskoszmályi árvaház és az abból kibontakozó kiskoszmályi mozgalom a szlovákiai református belmisszióknak és ébredési hullámnak legmeghatározóbb eleme mind a mai napig. Az előadásban bemutatásra kerül, hogy milyen előzményei voltak és milyen események vezettek az árvaház megalapításához. Olyan kérdésekre kapunk választ, hogy hogyan fejlődött és gyarapodott, milyen módon sikerült több árvaházból álló közösséget létrehozni? Mi volt ennek az árvaházi mozgalomnak a szellemi mozgatórugója? Végül pedig, hogy milyen sorsra jutott mind az árvaház, mind a lakói és maga ez a egyedi belmissziós szellemiség.

Szerencsés Magdolna falukutató: *Nyékvárkony iskolatörténete*

Nyékvárkony nagyközség a Csallóköz szívében terül el. A falu mostani aculata 1940-től fokozatosan alakult ki, amikor egyesült Várkony és Csallóköznység. A települések közötti választóvonalat a kanális jelenti. Lakóinak száma 2736. 2018. októberében közel 900 oldalas helytörténeti munkám (könyv) jelent meg, *Nyékvárkony Mesél a szülőföld* címmel. Gazdag múltra tekint vissza Várkony és Csallóköznység iskolatörténete, említésre méltó, hogy Várkonyon, a plébánia mellett már 1759-ben Római Katolikus Népiskola épült. Nyékvárkonyban ma 17 tagú tantestülettel működik a Móra Ferenc Alapiskola. A tanulók létszáma 180.

Kovács Ildikó polgármester: *Az árvaházak tanulságai*

Az árvaházak jelentősége a szülődéli gyermekek nevelésében és oktatásában. Az árvák elhagyott állapotára főleg a keresztyénség fordított nagy figyelmet. Tehetős családoknál helyezték el őket, majd közösen gondoskodtak a neveltetésükről. Mária Terézia és gróf Esterházi Ferenc szerepe az árvákról való gondoskodásban. Az árvaházi iskolák célja. A hírhedt romániai árvaházak a szocializmus idején. A felelősségvállalás a családalapításnál. Erkölcsi értékek hiánya a 21. században. A család, a házasság jelentőségének hiánya. A keresztyén értékek újbóli felismerésének fontossága.

Švec Dávid hallgató, Selye János Egyetem: *Beretkei református árvaház*

Bemutatom a Beretkei árvaház történetét és örökségét a megalapítás előzményeitől a bezárásáig. A helyszínek: az 1928-as Rimaszombati leánykonferenciától a megalakulásig. Élet az árvaházban, szervezeti felépítése és anyagi hátterének bemutatása. Az árvaházat ért támadások, a bécsi döntés és a világháború hatásának következményei.

Vargáné Balázs Livia hallgató, Selye János Egyetem: *Családsegítés napjainkban*

A Komáromi Tám-Pont Család-és Gyermejkölési Intézmény működésének bemutatása, szemléltetve a Magyarországon működő, az állam által kötelezően ellátandó szociális tevékenységet. Családsegítés feladatai és kihívásai.

Iskolatörténet - tanítóképzés

Prof. Dr. Peter Kónya, PhD rektor, Eperjesi Egyetem: *Az á. h. ev. Ker. Kollégium Tanítóképzője Eperjesen*

Prof. Dr. Donáth Péter DrSc egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem: *Szempontok a magyarországi tanítóképzők (tanítóképzés) 1918/1919. tanévének tanulmányozásához*

Az 1918/1919. tanév az egyik legdrámáiabb volt a magyarországi tanítóképzés történetében. A képzők túlnyomó többsége átmenetileg, vagy végleg idegen megszállás alá került, s szembe kellett nézniük az impériumváltásból fakadó nehézségekkel/ellehetetlenüléssel. Szinte valamennyi képző osztozott a vesztes háború gazdasági, társadalmi következményeiben, az élelmiszer- s szénhiányból, a spanyolnátha járványból, a katonai beszállásolásból adódó nehézségekben. A tanítóképzők a mozgósítások, katonai tanfolyamok sorával birkóztak. Ehhez adódtak a forradalmak kihívásai, s 1919 őszén a tanárok és diákok azokban játszott szerepével kapcsolatos megtorlások, valamint a menekült tanárok és diákok elhelyezési problémái. Az előadásban ezek rövid áttekintésére tesztek kísérletet.

Mgr. Kónya Annamária PhD adjunktus, Eperjesi Egyetem: *Az eperjesi királyi katolikus főgimnázium diáksága a 19. század utolsó harmadától 1918-ig*

Az eperjesi királyi katolikus főgimnázium fontos eleme volt az eperjesi, de a szélesebb környékbéli diákság oktatásában. Története már a 17. Században megkezdődött, fokozatos átmeneteken ment végig, volt jezsuita gimnázium, ferences, minorita gimnázium, még végül állami, illetve királyi főgimnáziummá alakult a 19. Század második felében. Referátumomban az iskola diákságát, annak számát, társadalmi, konfesszionális, földrajzi meghatározóit elemezem. De be szeretném mutatni a diákok tanulmányait és egyéb iskolai foglalkozásukat.

Muhi Béla, Szvetozar Markovity Gimnázium tanára, Újvidék: *Tanítóképzés Zomborban*

Zomborban a tanítóképzés nagy múltra tekint vissza. Összefoglaljuk azokat a tényezőket, melyek lehetővé tették a török hódoltság alól felszabaduló déli területek újbóli betelepítését Bács vármegyében. Zombor megyeszékhely felemelkedését többek között az anyanyelven történő oktatás megszervezése, az úgynevezett normaiskola, illetve tanítóképzés beindítása jelezte. Szerb, majd magyar nyelven is lehetett itt tanulni. A két világháború viszontagságai, majd az úgynevezett békeidők számos megpróbáltatást hoztak a zombori tanítóképzésben. Napjainkban már korszerű egyetemi szintű tanítóképzéssel büszkélkedhet ez a város. A kezdetektől fogva legendás szakmai vezetők és pedagógusok jellemezték azt az intézményt, és számos értelmiségit adott a vajdasági kulturális és szakmai közegnek.

Dr. Sallai Éva, a Katolikus Rádió műsorv.-szerkesztője: *Polgárelenes érvek az Eötvös Collegium szétverésénél (1948-1950)*

A középfokú oktatást 1867 kezdték újjászervezni, megvalósításához azonban hiányzott a jól képzett tanári gárda. Eötvös Loránd 1894-ben miniszterként javaslatot tett „tanárjelöltek bennlakó intézetének létesítésére”, az eljövendő intézményt „Br. Eötvös József Collegium”-nak nevezte el. A kollégisták a hazai tudományos élet kiemelkedő képviselői lettek. 1948-tól hazánkban is elfogadottá vált a szocializmus sztálini formája, mindenütt annak volt igaza, aki a párt nevében lépett fel. A kollégium szelleme sokáig ellenállt a külső politikai támadásoknak, a belső erjesztés ellen azonban védtelennek bizonyult. Az 1948/49-es tanévtől megváltozott a kollégium légköre, a legjobb diákokat kizárták, végül 1950-ben politikai érvekkel az intézményt megszüntették. Fodor András *A Kollégium* című naplófeltárásának részleteivel és a kollégium levéltári anyagának felhasználásával ezt az időszakot szeretném bemutatni.

Keller Péter igazgató: *Egy vidéki néptanító - Gárdonyi Géza – pedagógiája*

A néptanító Gárdonyi Géza emberfogalma a Teremtés könyvére¹ épül, de újszövetségi ihletettségű: „agyagedénybe zárt Isten-sugár² az ember”³. Pedagógiája erre az emberfogalra épül. A gyermekben és felnőttben egyaránt meglévő Isten-sugár mindenkit képessé tesz örök egyetemes értékekre való rácsodálkozásra, azok befogadására. Ezen pedagógia lényege az Isten teremtő munkájában való részvétel. Módszerei „isten” módszerek: Isten-sugár alapra épülő ember-központúság, a teremtés adta állapot elfogadására és szépségének felfedezésére irányuló törekvés, természet és emberszeretet.

Foltán László olimpiai és világbajnok, tanár: *Ne szégyelld, hogy van lelked*

Az emberi minőség biztosítása a nevelésben léleképítés nélkül nem megy. Olyan nagy a környezeti hatás, hogy a saját lelkünkről, tudatalattinkról elfelejtkezünk. Céljaink vágyaink vannak, de ezek eléréséhez a lelkén keresztül választ utat az ember. Ezért kell időben felfedezni saját lelkünket. Az emberi minőség a záloga a közösségi jövőnek. A lelkiközöség közös értékrendet hoz létre, mely harmonikussá teszi életünket, ez elvezet a saját békénkhez, mely előszobája a boldogságunknak. A morális tanúságtétel segít az útválasztásban, hogy érezzük: „Van másik élet is”.

Agnieszka Barátka, Varsói Tudományegyetem, PhD hallgató:

Magyar középszintű iskolák vonzereje a XIX. századi lengyel ifjúság körében

Lengyelország első felosztása során 1772-ben a Habsburg Birodalomhoz csatolták a történelmi Lengyelországból kihaló és Galícia néven közismert területet. Előadásomban egy nagyobb kutatásnak a részletét szeretném bemutatni, áttekintve a magyar iskolák népszerűségét a XIX. századi galíciai lengyel ifjúság körében. Munkámban bemutatom, hogy a galíciai diákok mely magyar középszintű iskolákat látogatták a XIX. század első felében és az önkényuralom korában.

¹ „Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá.” (Ter, 1,26)

² Az Ige volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít. (Jn 1,9)

³ GÁRDONYI Géza, Földre néző szem Dante, Budapest é.n., 189.

Dr.habil Kováts-Németh Mária CSc, a MTA VTB Magyar-ságkutató mkb. elnöke: *A győri tanítóképzés 1919-1949*

1919-ben Győrben két tanítóképző működik: az 1778-tól fiúkat fogadó Győri Kir. Kath. Tanítóképző-Intézet és az 1875-ben alapított Győri Állami Tanítónőképző-Intézet. 1926-ban nyitotta meg kapuit a Győri Szent Orsolya-rendi Tanítónőképző-Intézet. Tanulmányomban az intézetek példás embernevelő tevékenységét és küldetésük oktatáspolitikai értékelését mutatom be.

Iskolák és életutak

Prof. Kolumbán Vilmos József, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet: *Az egyházmegyei vizitációs jegyzőkönyvek iskolatörténeti forrásértéke (17–18. század)*

A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszékén, az Egyházkerületi Levéltárban és a Babes-Bolyai Tudományegyetem Református Vallástanárképző Karának Egyháztörténeti Tanszékén folyó forrásfeltáró kutatásának köszönhetően az erdélyi református egyházmegyék 17-18. századi egyházmegyei vizitációs és generális zsinati jegyzőkönyvei már digitálisan is kutathatók. Az óriási mennyiségű kéziratos forrás, amely bőven meghaladja a 12000 oldalt, olyan adatokat tartalmaz, amelyet korábban nem igazán kutattak. Az előadásomban a vizitációs jegyzőkönyveknek a népoktatással kapcsolatos feljegyzéseit, azoknak forrásértékét fogom bemutatni, rámutatva a vizitációs jegyzőkönyvek sajátosságaira, hasonlóságaira.

Molnár Béla PhD egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem: *A felekezeti és az állami tanítóképzők főbb jellemzői a dualizmus korában*

A konferencián a felekezeti és az állami tanítóképzés helyzetéről számolunk be az 1868. utáni évtizedekre tekintettel. Kutatásunkban az elsődleges és másodlagos forrásokat a Vas Megyei Levéltár Kőszegi Fióklevéltárának irataiból válogattuk ki. Statisztikai adatok mellett több tanügyi és közéleti folyóiratot, tanítóképző évkönyvét vizsgáltuk át az előadás elkészítéséhez. A népoktatás új struktúrájában a tanítóképzésnek

kiemelt szerep jutott, valamint egységesíteni szándékozott a magyarországi tanítóképzést folytató intézetek bonyolult és sokszínű rendszerét. A törvény a felekezeteknek lehetőséget adott, hogy tanítóképző intézeteket állítsanak fel és tartsanak fenn, de a hitfelekezetek képzőire is érvényes volt az állami intézetekkel szemben támasztott összes követelmény. Előadásunkban azt tárgyaljuk, mennyire sikerült a törvényi előírásoknak érvényt szerezni.

Nemes-Wéber Zsófia PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem:

Magyar óvónőképzés alakulása 1868-tól 1949-ig

Eötvös József 1868. évi népoktatási törvény tárgyalásakor napirendre tűzte az óvodák népoktatási rendszerbe történő beillesztését, ám az országgyűlés nem támogatta a kezdeményezést. Az óvóképzés jogszabályi egységesítését az 1891. évi XV. törvény cikk teremtette meg. A rendelkezés hiányosságait később 1926-ban majd 1936-ban. Az utóbbi törvény cikk jogi alátámasztást biztosít a oktatáspolitikai célok, miszerint a nemzeti nevelés a fő cél. A Vallás és Közoktatási Minisztériumtól a Belügyminisztériumhoz kerül át a vezetés. 1948-ban az óvodákat államosították. 1949-ben az intézmények visszakerültek a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz. Kutatásom során a korszakhoz kapcsolódó jogszabályok mellett óvónőképző értesítők szolgálnak primer forrásként. Kutatásom fő kérdése, hogy milyen hatással voltak a korszak politikai változásai az óvónőképzésre.

Almási Brigitta PhD hallgató, Eszterházy Károly Egyetem:

Szalay István szerepe Pusztakengyel életében

Báró Eötvös József (1813-1871) 1868. évi XXXVIII. törvényének megjelenése után hazánkban megkezdődtek a népoktatásra irányuló reformtörekvések. Az oktatás fejlesztéseinek hatásai az akkori Jász-Nagykun-Szolnok vármegye valamennyi területén is érzékelhetők voltak, illetve az iskolán kívüli népművelés is egyre nagyobb szerepet kapott. A törvény hatására egyre több gyermek tanult meg írni és olvasni, csökkent tehát az analfabetizmus aránya. Azonban a pusztai (tanyasi) gyermekek oktatásának helyzete még nem teljesen volt kiforrott dolog. További történelmi fordulatot jelentett az 1920. június 4-én bekövetkezett trianoni

békeszerződés is. A békeszerződés következménye nem csak hatalmas területek elcsatolása, de a területekkel együtt sok oktatási intézmény és tanító határon túlra történő kerülésével is számolni kellett. Klebelsberg Kuno a Bethlen-kormány kultúrpolitikusa a szétagolt Magyarország fejlődéséhez vezető egyetlen utat a műveltség szint emelésében látta. A tanyákon élő gyermekek oktatásában, így Pusztakengyel életében is Klebelsberg Kuno (1875-1932) oktatáspolitikai törekvéseinek köszönhetően az 1926. évi VII. törvény cikk értelmében a mezőgazdasági népesség érdekeit szolgáló népiskolák létesítésére került sor. Mindezen törekvések hatására Pusztakengyelen az iskolaépítési tervzet alapján 1927-28-ban megkezdődtek a munkálatok, és 1928-ra felépült a már akkor működő uradalmi iskolák mellett a település oktatási intézménye is. Az akkori pusztakengyeli iskola két tanerővel kezdte meg működését 1929-ben. Tanítói Szalay István és felesége, Szalayiné Mendöl Sarolta voltak. Előadásomban Szalay István tanító (néptanító) intézményben történő munkáját foglaltam össze visszaemlékezések és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár forrásai alapján. Nemcsak tanítóként, hanem iskolaigazgatóként is segítette a pusztakengyeli oktatást, illetve kollégáit. A Paksról érkezett pedagógus Pusztakengyelen Klebelsberg Kuno által képviselt elveket és értékeket igyekezett továbbadni pedagógiai munkája során. Szalay István nem csak kiváló és érzékeny tanító, de egyben a település érdekképviseletében is jelentős szerepet játszó ember volt, mindezt jól bizonyítja az Állami Földigénylő Bizottsághoz benyújtott kérelme a II. világháború után, amely sajnos nem teljesedett ki.

Dr Nyíri Csilla PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem:

A Pécsi Kereskedelmi Iskola tanulóinak társadalmi összetétele 1939 és 1949 között

Az általam bemutatott 10 év az iskola történetéből egy igazán terhelő időszakot ölel fel, ezért válik érdekessé, hogy a történelmi események okán, hogyan változik az iskolát választó családok társadalmi összetétele. A történelmi események milyen módon hatottak a tanulók létszámára, hogyan változott a tanulók lakhelye, és mindezek megjelentek-e a tantárgyi eredményekben. A kiválasztott tantárgy, amely eredményének összehasonlítását bemutatom, az idegen nyelv, mivel egy máig fontos és meghatározó kérdés a tanulók nyelvtanulása, nyelvválasztása. Megvizs-

gálom, hogy a tanulók milyen nyelvismerettel rendelkeztek az anyanyelvük mellett, illetve hogy az iskolában tanult idegen nyelvet milyen eredménnyel végezték. Fő szempontom a tanulmányi eredmények osztályzatainak összehasonlítása, mely érdemjegyek vannak túlsúlyban, illetve a nyelvek területén, mely nyelvből eredményesebbek a tanulók.

Németh Dóra Katalin PhD hallgató, Debreceni Egyetem: *A debreceni fémipari iskola tantárgyrendszere a XX. század első felében*

Előadásomban a mesterszakon készült diplomamunkám eddigi eredményeit szeretném bemutatni. A Debrecenben 1908-ban alapított fémipari szakiskola működésének első negyven évével foglalkozom, feldolgozva a rendelkezésre álló iskolai értesítőket, és Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárában fennmaradt levelezést. Az alapítás körülményeinek bemutatása mellett kiemelten foglalkozok előadásomban az iskolában megjelent képzések tantárgyrendszerével, azok változásaival. Az iskolában a névadó fémipari szak mellett párhuzamosan megjelent faipari és építőipari tagozat, ezek képzési struktúrájának változása, az oktatott tárgyak rendszere és aránya kerül bemutatásra előadásomban.

Mohr Szilárd PhD hallgató, Pécsi Tudományegyetem: *A második világháború a pécsi katolikus fiú- és leánygimnáziumokban*

Kutatásomban a Baranya megyei középfokú oktatási intézményei közül két iskola, a Pécsi Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnázium és a Pécsi Római Katolikus Szent Erzsébet Leánygimnázium pedagógiai tevékenységét, valamint az iskolai életet szeretném bemutatni, miként befolyásolta azt a második világháború. E vizsgálat részét képezi, hogy feltárjam, a fiú- és leánynevelő intézetek esetében megjelenő háborúra adott válaszok – pl. diákok tevékenységei, háborúhoz való hozzáállása – mennyiben tértek el egymástól. E kérdésekre a két pécsi intézmény iskolai értesítőinek kvalitatív, tartalomelemzéses megvizsgálása alapján kívánom megkeresni a válaszokat. Előadásomban a kvalitatív kutatás eredményeinek kvantifikálásával pedig az esetlegesen kirajzolódó tendenciák, mint pl. a háborúhoz fűződő viszony változása az évek során, bemutatására kerül sor.

Paládi Renáta PhD hallgató, Ungvári Nemzeti Egyetem: *Avgusztin Volosin személye és pedagógiai tevékenysége*

A XX. század első felének az egyik kiemelkedő kárpátaljai alakja a ruszin nemzetiségű Avgusztin Volosin volt. A történelemben ő inkább mint a rövid ideig létezett független Kárpát-Ukrajna miniszterelnöke volt ismeretes. Ugyanakkor kevesen tudják, hogy Avgusztin Volosin pedagógusként is tevékenyen dolgozott. Budapesten pedagógiai végzettséget szerezve görögkatolikus plébánosként meghatározó alakjává vált a kárpátaljai oktatás ügyének. Jelen tanulmányunk célja feltárni Avgusztin Volosin pedagógus mivoltát, tanári tevékenységét és munkásságát a korabeli kárpátaljai oktatás tükrében.

Módszertani kultúra

Fóris-Ferenczi Rita PhD egyetemi docens, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: *A tanterv- és tankönyvfejlesztés lehetőségei a romániai, kiemelten a magyar anyanyelvi oktatásban*

A tanterv- és tankönyvfejlesztés Romániában – az 1998-as reformkoncepciók ígéretes stratégiai ellenében – inkohérens és folyamatosan változó oktatáspolitikai kontextusba ágyazódó törekvés. Ezen fejlesztésekhez nincs biztosítva a kutatásra, kísérletekre, hosszú távú, koherens fejlesztésre alapozó intézményes háttér, a tankönyvkiadás szabályozása is folyamatosan változik, hol a piaci, hol a centralizációs érdekeket követi. A fejlesztéspolitika eme országos szintű bizonytalansága külön terheket ró a kisebbségi oktatásra. Az előadás arra vállalkozik, hogy röviden ismerteti a tartalmi fejlesztés oktatáspolitikai kontextusát, ugyanakkor tájékoztat arról, hogy melyek azok az eredmények, amelyeket a tanterv- és tankönyvfejlesztés terén sikerült elérni.

Prof. dr. Réthy Endréné, Eötvös Loránd Tudományegyetem: *A gyermekközpontú pedagógia bölcsője Magyarországon: Vértes O. József: Ideges Gyermek a Alsó- és Középfokú Állami Intézete (1909-1920).*

Világelsőként új típusú gyógypedagógiai állami intézményt alapított 1909-ben Vértes O. József (1881-1953), pszichológus, gyógypedagógus,

magyar-német szakos középiskolai tanár, az addig speciálisan nem fejlesztett „ideges” gyermekek számára Budán. Az intézmény reformpedagógiai elveket, a gyermekközpontúságot, a tevékenységorientációt, az egyéni differenciált fejlesztést, a különböző szakemberek (szakorvos, pszichológus, pedagógus) közötti együttműködést tűzte ki célként. Az intézmény megszületésének körülményeit, működési sajátosságait, továbbfejlesztésének terveit kívánja bemutatni az előadás.

Dr. Pornói Imre CSc főiskolai tanár, Debreceni Egyetem: *Magatartásformálás – Elmélet és gyakorlat a XX. század első felének iskoláiban*

A XX. század első felének elemi- népközpontú társadalmainak alapismereteit és nevelési alapértékeit határozták meg. Ezért alapvető feladatuként határozták meg a magatartás-viselkedés formálást. Mindez részben törvényi-rendeleti háttérrel rendelkezett, de módszertani-értékrendbeli irányokat adó elméleti tanulmányok egész sora is foglalkozott vele. Kiemelt fontosságúnak tartották a fegyelmet biztosítani tudó tanító személyiségek alkalmazását. A kor pedagógiai-pszichológiai-politikai sajtója, s a különböző iskolafenntartók dokumentumai a helyzet elemzésén túl, a szükséges gyakorlati teendőket is tartalmazták. (Magyar Paedagogia, Magyar Pszichológiai Szemle, Néptanítók Lapja, Protestáns Tanügyi Szemle, Evangélikus Népközpont...).

Dr. Molnár-Tamus Viktória egyetemi docens, Debreceni Egyetem: *Zenei nevelés a debreceni református tanítóképzésben*

A debreceni Tanítóképző Zenekar-Zenekör 1889 tavaszától lépett fel. A századfordulón 127 taggal rendelkezett. 1901-ben a tagság kettévált: a vonósok 1940-ig működtek, a fúvósok jóval hamarabb megszűntek. A Tanítóképzőben a zenekari élet 1942/43-ban indult újra. Ekkor kezdődött a Csokonai Ifjúsági Énekkar Csokonai Énekkar és Zenekarként való korszaka Csenki Imre vezetésével, aki a zenekar újjászervezésével igazi sikorsorozatot ért meg. A korábban már önkéntesen működő, 40 tagú Tanítóképző Énekkar 1890-ben vált egyesületté. A 20. század elején már 97-en voltak, s az 1903/04-es tanévben felvették a Csokonai Énekkar nevet. A háború után egyre nőtt népszerűségük. 1948-ig, a Tanítóképző megszűnéséig működtek.

Dr. Péter Éva egyetemi docens, Babeş-Bolyai Tudományegyetem:

Seprődi János életútja, zenepedagógusi tevékenysége

Seprődi János (1874-1923) élete és munkássága bemutatása által célozom feltárni és hangsúlyozni a zeneoktatás fontosságát a nevelésben. A kolozsvári Református Kollégium tanáraként több generáció zenei neveléséhez járult hozzá. Énekeskönyv-szerkesztőként a református egyház zenei anyagának megújításán dolgozott. Megírta a református gimnáziumok énekoktatási tervezetét, egységes zenetanterv elkészítését szorgalmazta. Népzene kutatóként a népdalok zenei értékét és ezek műzenére való pozitív hatását hangsúlyozta. A saját maga gyűjtötte erdélyi népdalok feldolgozása által értékes zenei anyagot biztosított kórusok számára, elősegítve ezáltal sajátosan magyar értékeink tovább örökítését a nevelésben és az oktatásban. Élete, munkássága méltó a megismerésre, elismerésre.

Dr. Borbély Károly festőművész, Széchenyi István Egyetem: *A művészet helye az iskolában*

A művész, a művészet feladata, küldetése marad az, hogy – ha kell – a fogai közt tartva óvja, vigye tovább azt, ami még megmaradt ezekből az egyre inkább anyagba ragadó életben. A művészet világában is azoké, akik az élet pozitív minőségei mentén éreznek és fogalmaznak. A körülöttünk látható világban felfedezni a harmóniát, s az arra való figyelmet élesztetni, nevelgetni mára olyan misszió lett, ami lassan Don Quijote küzdelmeinek groteszk valóságát idézi. A szakadék az anyagi és a szellemi, lelki, emberi értékek között mostanra óriásira tágult. A felnövekvő nemzedékek ennek a levegőjét lélegzik be.

Halász Margit tanár, író: *Klasszikusok tanításának lehetőségei*

Hogyan segíthetném íróként a magyar klasszikusok olvasását és tanítását, nemzeti kulturális és nyelvi örökségünk megismertetését? Ez a kérdés adta az ötletet ahhoz, hogy megírjam a Kalandozó klasszikusok című könyvem. (Kortárs Kiadó, Budapest, 2015) Elhatároztam, hogy 21. századi utazásaimat humoros formában, klasszikus magyar írók, költők stílusában fogalmazom meg. Két legyet üthetek egycsapásra: a diákok a pár oldalas levélsorozatot olvasva az adott szerző stílusát

megismerhetik, jobb esetben megszerethetik, illetve a szerep-szövegek által csábítóan izgalmas élményekkel gazdagodhatnak. A könyvvel rendhagyó magyarórákat tartottam középiskolákban, és tanáraik segítségével régies stílusú kreatív írásra „csábítottam” a diákokat. Előadásomban a Kalandozó klasszikusok című könyvem alapján a klasszikusok tanításának egy sajátos lehetőségét szeretném bemutatni.

Rita Kattein-Pornói PhD hallgató, Debreceni Egyetem: *Az Országos Magyar Falusi Tehetségmentés történetének komplexitása*

A doktori disszertációm témáját - a neveléstörténet eddig primer források alapján fel nem dolgozott tárgya - az 1941-ben rendeleti úton életre hívott Országos Magyar Falusi Tehetségmentés ösztöndíjprogramjának története adja. Jelen előadásomban elsősorban a levéltári anyagok alapján szeretnék egy komplex képet nyújtani kutatásom tárgyáról, a következő főbb kérdésekre választ adva: Volt-e az állami tehetségmentésnek előzménye? Milyen különbségeket fedezhetünk fel a református gimnáziumokban és az állami szinten működő munka között? Fontos volt-e az állam számára a tehetségmentés? Eredményes volt-e ez a munka? Miért Szombatfalvy György lett e program vezetője? A prezentációm-ban a hómáni éra alatt megvalósuló, az elemi népiskolai tanulók számára létrehozott ösztöndíj lehetőségekről adok számot, mely eddig még fehér foltját képezte a neveléstörténeti kutatásoknak.

Szabó Orsolya hallgató, Selye János Egyetem: *Frim Jakab és Éltés Mátyás a sérült gyermekekért*

Frim Jakab és Éltés Mátyás, azon jeles képviselők közé tartoznak, akik az értelmi fogyatékosok iskoláztatásával foglalkoztak. Ezen belül is a fogyatékosok nevelése, oktatása és fejlesztése Magyarországon.

*„Van öt sarokkő,
amire a magyar nemzetnek,
vagy a keresztény Európának támaszkodnia kell.
Az első a hit,
vagyis mindenki a saját vallása szerint higgyen a Jóistenben.
A második a család.*

Ez az, amire építeni tudunk, ebben pedig a nő adja át a hitet, akivel az esti imát a gyermeke az ágyban elmondja, és a nő az, aki bevezeti a spirituális életbe a kicsinyét.

*A harmadik az egységes nemzet, és a nemzettudat.
A negyedik a föld, a termőföld megőrzése.
Az ötödik pedig a kisközösségek.”*

(Batthyány-Schmidt Margit)

A konferencia részvételi díja 10,- € ami magában foglalja az előadásokon való részvételt, kitzűzöt, programfüzetet, a konferencián való részvétel igazolását, szünetekben a kávé, üdítőt és az ebédet.

Azoknak a kedves vendégeinknek, akik a konferencia kapcsán két napra érkeznek Komáromba az aklábi szálláslehetőségeket ajánljuk:

Hotel Panoráma

Címe: Sport utca 1. – Športová ulica 1.

Tel: +421-35-7778719

Árak: 1 ágyas szoba 31,- € (reggelivel)

2 ágyas szoba 41,- € (reggelivel)

Hotel Litovel

Címe: Dunarakpart 10. – Dunajské nábrežie 10.

Tel: +421-903-443 885

Árak: 2 ágyas szoba 45,- € (reggelivel)

Olymp Panzió

Címe: Lehár utca 12. – ul. Lehára 12.

Tel: +420-917-871 787

Árak: 1 ágyas szoba 40,- € (reggeli nélkül)

2 ágyas szoba 50,- € (reggeli nélkül)

A reggeli ára 3,50 €

Hotel Bandérium

Címe: M.R.Stefánik tér 11. – Nám. M.R. Štefánika 11.

Tel: +421-35-7730156

Árak: 1 ágyas szoba 50,- € (reggeli nélkül)

2 ágyas szoba 55,- €

A reggeli 6,90 €

Bow Garden Hotel

Címe: Stúr utca 1017 – Štúrová ulica 1017

Tel: +421-35-7732237

Árak: 1 ágyas szoba 40,- € (reggeli nélkül)

2 ágyas szoba 50,- € (reggeli nélkül)

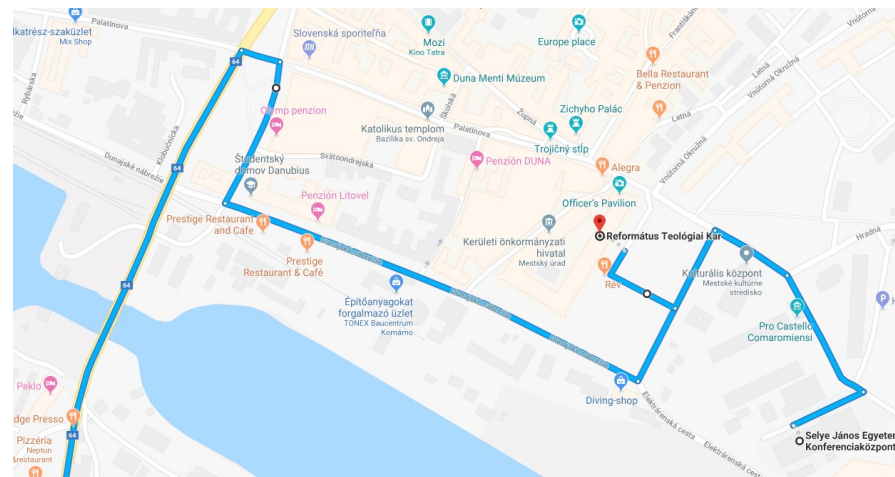
A reggeli ára: 5,- €

Szervezési tudnivalók:

A konferencia helyszíne:

Selye János Egyetem Református Teológiai Kara
Komárom, a Tiszti Pavilon épülete.

Parkolni a Selye János Egyetem Konferenciaközpontja melletti ingyenes parkolóban lehet. Innen 5 perc séta a Tiszti Pavilon, a Református Teológiai Kar.

Segítségért, eligazításért forduljanak bizalommal

ThDr. Öllös Erzsébet asszisztenshez:

Tel: +421-35-3260656

e-mail: ollose@uj.sk

ollos.erszebet@uj.sk